

Динаміка захисту дисертаційних досліджень з конструктивно-географічної проблематики в Україні (1995-2021 рр.)

<https://doi.org/10.17721/2786-4561.2024.4.special-3/19>

Кочеткова І.В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна, kiv_univ@ukr.net

Анотація. Використовуючи методи наукометричного аналізу досліджено перелік дисертаційних досліджень, що захищалися з 1995 по 2021 рр. за спеціальністю 11.00.11 конструктивна географія і раціонального використання природних ресурсів. Виявлено, що за означений період було захищено 37 докторських та 270 кандидатських дисертацій, найбільше робіт було захищено у 2013 р. – 32. Динаміка захистів з 1995 по 2013 рр. була висхідна, а з 2014 року кількість захищених робіт зменшується. Серед тематичного спектру робіт, проаналізовані теми тих, що присвячені вивченню міст. За означений період тільки міста Харків, Київ, Львів, Вінниця, Чернівці, Одеса, Дніпро, Сімферополь, Рівне, Луцьк, Севастополь, Івано-Франківськ, Суми, Білгород-Дністровський, Дрогобич були у фокусі конструктивно-географічних досліджень вітчизняних науковців. Зокрема Київ був досліджений відомим урбандшафтознавцем професором О.Ю. Дмитруком, під науковим керівництвом якого було захищено 10 кандидатських дисертацій.

Ключові слова: конструктивна географія, історія науки, Україна, наукометричний аналіз.

The dynamics of the defense of dissertation research on constructive-geographical issues in Ukraine (1995-2021)

Kochetkova I.

Taras Shevchenko Kyiv National University, Kyiv, Ukraine kiv_univ@ukr.net

Abstract. Using the methods of scientometric analysis, the list of dissertation studies defended from 1995 to 2021 in the specialty 11.00.11 - constructive geography and rational use of natural resources was studied. It was revealed that 37 doctoral theses and 270 candidate theses were defended during the specified period, the most works were defended in 2013 – 32. The dynamics of defenses from 1995 to 2013 was upward, and since 2014 the number of defended works has been decreasing. Among the thematic spectrum of works, the topics of those devoted to the study of cities were analyzed. During the specified period, only the cities of Kharkiv, Kyiv, Lviv, Vinnytsia, Chernivtsi, Odesa, Dnipro, Simferopol, Rivne, Lutsk, Sevastopol, Ivano-Frankivsk, Sumy, Bilhorod-Dnistrovsky, Drohobych were the focus of constructive and geographical research. In particular, Kyiv was studied by the famous urban landscape expert Professor O.Dmytruk, under whose scientific guidance 10 candidate theses were defended.

Key words: constructive geography, history of science, Ukraine, scientometric analysis

Вступ. У 80-х роках ХХ століття активного розвитку набули дослідження з конструктивної географії – напрямку, що втілює географічні дослідження прикладного характеру для потреб господарювання та територіального планування з врахуванням раціонального природокористування задля оптимізації взаємодії суспільства і природи. Багатоманіття

<https://doi.org/10.17721/2786-4561.2024.4.special>

<http://constructgeo.knu.ua>

розвідок з означених питань набували форм наукових звітів, тез доповідей, статей у журналах, виявляючи величезний запит на інтегральні дослідження. Вищою формою наукового узагальнення проведеного дослідження є дисертація, в якій вирішується прикладна наукова проблема (кандидатська) чи пропонується новітня теоретична розробка (докторська). Тому наявність дисертаційних досліджень з певного наукового напрямку є ознакою його розвиненості і наукової сформованості.

Аналіз динаміки захистів дисертаційних робіт, їх тематики демонструє вектори розвитку наукового напрямку, його специфіку і відбиває суспільний запит на подібні дослідження. Аналіз переліку місць виконання досліджень дає можливість виокремити наукові центри, освітні і наукові заклади – флагами підготовки висококваліфікованих академічних дослідників. Відтак, всебічний аналіз дисертаційних досліджень з конструктивної географії дає повний, хоч і не вичерпний, огляд тенденцій у цій науковій царині та географічній науці загалом.

Наукометричні дослідження передбачають роботу з каталогами бібліотек, архівами, обстеження доволі значного за кількістю переліку наукових творів, їх співставлення, статистичну обробку із застосуванням математичних методів, тому, природньо, що статей, в яких розкривається динаміка наукового пошуку конкретного наукового напрямку, недостатньо. Проте, подібні дослідження надають впорядковану первинну інформацію щодо специфіки розвитку науки, є узагальненням статистики наукових здобутків у певній галузі і можуть бути використані для обґрунтування новизни подальших наукових розробок або в якості ілюстрації напрямів наукового пошуку при вивченні шляхів розвитку наукової думки.

Кількісно-структурний та наукометричний аналіз дисертаційних досліджень із суспільної географії, що були захищені упродовж 1936-2012 років, здійснив у своїй статті Шевчук С.М. (Shevchuk, 2015). Дослідивши понад 600 дисертацій, автор простежив динаміку їх захистів (у роботі подано інформацію про динаміку структури дисертацій за науковими ступенями, кількість дисертацій за галузями суспільної географії та структура дисертаційних досліджень за напрямами паспорту спеціальності 11.00.02) та два аспекти територіальних особливостей дисертаційних досліджень: за місцем підготовки дисертацій та за територіальними межами об'єкта дослідження.

Міхелі С. В. досліджує становлення і розвиток українського ландшафтознавства (Micheli, 2014). У його працях вміщено наукометричний аналіз значимості публікацій українських авторів у вітчизняному ландшафтознавстві, виявлена роль окремих наукових шкіл і персоналій у його розвитку. Найбільш потужними і стабільними центрами розвитку ландшафтознавства в Україні названі Київський, Львівський, Чернівецький і Таврійський національні університети, а також Інститут географії НАН України. Вказано, що найбільшого прогресу у розвитку цієї галузі географічних знань досягли Вінницький, Тернопільський, Криворізький та Уманський педагогічні університети. Виділено 17 етапів розвитку українського ландшафтознавства, які об'єднано в певні періоди.

Аналітична доповідь «Динаміка і структура наукового пошуку в галузі туризму і рекреації в Україні» (Balabanov & Saichuk, 2017) розкриває трансдисциплінару сутність туристичних і рекреаційних досліджень. У роботі проаналізовано 647 дисертацій з 1992 по 2015 рр., показана динаміка їх кількості, структура за галузями науки та науковими спеціальностями. Виявлено, що найбільше захистів з туристично-рекреаційної проблематики відбувалося у межах економічних наук – 52,2%, а на другому місці (13,8%) – географічні науки, що підтверджує первинність географічної складової у туристичних дослідженнях. Серед рейтингу наукових спеціальностей за кількістю дисертацій з туризму і рекреації, захищених в Україні за 1992-2015 рр. «Конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів» (11.00.11) посідає 7 місце – 26 (в т.ч. 1 докторська) дисертаційних робіт, поступаючись серед географічних спеціальностей «Економічній та соціальній географії»

<https://doi.org/10.17721/2786-4561.2024.4.special>

<http://constructgeo.knu.ua>

(11.00.02), по якій захистилося 58 (в т.ч. 4 докторські) робіт. Наведені дані відображають все більшу зацікавленість дослідників з конструктивної географії туристично-рекреаційною проблематикою, спробу переосмислити цю сферу діяльності з точки зору раціональної взаємодії суспільства і природи, збагачення спектру досліджень даного напрямку всебічним вивченням туристично-рекреаційного потенціалу і ресурсного забезпечення територій.

Проблемою виконання вищенаведених досліджень є розпорошеність тематики наукових напрямів по різних спеціальностях і галузях науки. Цієї проблеми вдається уникнути при дослідженнях конструктивно-географічних пошуків, приймаючи за такі ті дисертації, що були захищені за спеціальністю 11.00.11 - конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів (Specialty passport). За радянський період (що успадкували і сусідні держави – колишні республіки) спеціальність 11.00.11 мала назву «Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів», що, вочевидь, має інший зміст і вимоги до сутності дисертаційних досліджень. З 1995 року в Україні у назві даної спеціальності відображено саме конструктивно-географічне спрямування досліджень, що дозволило утвердитись та багатогранно розвиватися цьому науковому напрямку та дало змогу багатьом дослідникам втілити міждисциплінарну специфіку своїх досліджень. Цей позитивний досвід втілювався до 2021 року, коли захисти зі спеціальності 11.00.11 припинилися, проте самі конструктивно-географічні дослідження тривають, підтвердженням і утвердженням чого є існування даного однойменного наукового журналу. Даний позитивний досвід гідний оцінки і всебічного аналізу, закарбуванню в історії географічної науки, що і обумовлює **актуальність** статті. Поряд з тим, складний період національного самозбереження, який зараз проходить наша держава, ще більше актуалізує критичну потребу в осмисленні здобутків, зокрема і наукових, часів незалежності.

Об'єктом дослідження є конструктивна географія як науковий напрямок, **а предметом** – динаміка конструктивно-географічних наукових досліджень, відображених в захистах кандидатських і докторських дисертацій за часи незалежності. **Мета статті** – розкрити різноманітність тематики наукових досліджень в єдності конструктивно-географічного підходу до вирішення наукових задач. **Завдання:** простежити динаміку кількості захищених докторських та кандидатських дисертацій, проаналізувати активність захистів у різних спеціалізованих вчених радах, виявити гендерний дисбаланс серед захищених здобувачів, дослідити тематичний спектр робіт, що присвячені містам, зацентувати на внеску професора О.Ю.Дмитрука у розвиток конструктивно-географічних досліджень в Київському університеті.

Матеріали і методи досліджень. Джерельну базу дослідження складають фонди Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, кафедри географії України Київського національного університету ім. Т. Шевченка та наукові твори з особистої бібліотеки автора. Використані методи наукометричного аналізу, що дозволили об'єктивно оцінити структуру та динаміку розвитку наукового напрямку, його актуальність і практичне спрямування, вектори поширення наукових ідей.

Результати та їх аналіз. Перші, від початку здобуття незалежності нашої країни, роботи зі спеціальності 11.00.11 почали захищатися у 1993 році, але назву спеціальність мала «Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів». За такою назвою спеціальності захистилося 8 робіт, з них одна докторська дисертація. Власне, зі спеціальності, в назві якої відображено конструктивно-географічний аспект - «Конструктивна географія і раціонального використання природних ресурсів» - захисти почалися з осені 1995 року і закінчились 21 грудня 2021 р. захистом докторської дисертації Сорокіної Л.Ю. (Sorokina, 2021). Таким чином, загалом з 1993 року було захищено 307 дисертаційних робіт, проте, у межах даного дослідження будуть розглядатися роботи, що захищалися за спеціальністю з назвою «Конструктивна географія і раціонального використання природних

ресурсів», отже з 1995 року, а таких було 299. Динаміка їх кількості відображена у таблиці 1. В ній же подано перелік міст, у яких діяли спеціалізовані вчені ради. З даних таблиці, які також візуалізовані на рис. 1., видно, що кількість захистів дисертацій зростала і основний пік припадав на 2013 рік.

Хвилеподібний вигляд графіку динаміки є наслідком специфіки підготовки аспірантів і процедури їх захисту, коли, після завершення трирічної аспірантури, незахищені аспіранти, часто захищаються на рік-два пізніше, чим зумовлене почергове «просідання» показників з подальшим зростанням, часто вдвічі, цих показників на наступний же рік (невчасно захищені аспіранти додаються до тих, хто захищається «планово»). Проте загальна тенденція очевидна і вона відображає наростаючий запит на конструктивно-географічні дослідження.

Таблиця 1. Кількість дисертацій* зі спеціальності 11.00.11 - конструктивна географія і раціонального використання природних ресурсів, захищених в Україні за 1993-2021 рр. [укладена автором]

Міста, в яких діяли спеціалізовані вчені ради	Роки захисту дисертацій											
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000				
Київ	0/1	0	0	0	1/1	0	1/1	0/2				
Львів	0	0	0/2	0/2	0/3	0/1	0/5	0/1				
Харків	0/3	1/3	0/1	0	2/0	1/1	0/1	0/2				
Чернівці	0	0	0	0	0	0	0	0				
Одеса	0	0	1/1	0	0	0	2/1	0				
Сімферополь	0	0	0	0	0	0	0	0/1				
Луцьк	0	0	0	0	0	0	0	0				
<i>Всього</i>	0/4	1/3	1/4	0/2	3/4	1/2	3/8	0/6				
Міста, в яких діяли спеціалізовані вчені ради	Роки захисту дисертацій											
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		
Київ	1/2	0	0/3	0/3	1/3	0/4	0/5	1/3	1/2	0/4		
Львів	0/1	0/1	2/1	0	1/2	0	0/4	0/1	1/0	2/6		
Харків	0/4	0/2	0/2	0/1	0	0/3	0/2	0/1	0/1	0/1		
Чернівці	0/1	0/1	0/3	0/3	0/2	0/2	0/8	0/2	0/1	0/4		
Одеса	0	0/1	0	0/1	0/1	0/1	0	0/1	0/1	0/1		
Сімферополь	0/2	0/1	0/2	0	0	0/4	0	0	0/1	0/2		
Луцьк	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
<i>Всього</i>	1/10	0/6	2/11	0/8	2/8	0/14	0/19	1/8	2/6	2/18		
Міста, в яких діяли спеціалізовані вчені ради	Роки захисту дисертацій											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	<i>Всього</i>
Київ	0/5	1/3	0/2	0/2	0/6	0/7	0/2	3/3	4/0	0	2/0	16/65
Львів	0/1	0/8	3/14	2/5	0	0/6	0	0	0	0	0	11/64
Харків	0/1	0	1/5	1/3	0	0	0/3	1/6	0	0	0/3	7/49
Чернівці	0/6	0/3	0/3	0	0	0	0	0	0	0	0	0/39

Одеса	0/1	0	0/4	0/1	0/2	0	0/1	0/1	0	0	0	3/19
Сімферополь	0/3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0/16
Луцьк	0	0	0	0	0	0	0	0	0/4	0/4	0/10	0/18
<i>Всього</i>	0/17	1/14	4/28	3/11	0/8	0/13	0/6	4/10	4/4	0/4	2/13	37/270

* докторська дисертація/кандидатська дисертація

Подібна позитивна динаміка також є проявом активізації дослідницької діяльності загалом, бо схожі тенденції можна простежити і по інших географічних спеціальностях, наприклад, у дослідженні динаміки захистів зі спеціальності 11.00.02 - економічна та соціальна географія найвищої позначки досягнуто у 2010 році (Shevchuk, 2015). Про пік захистів з туристичної проблематики у 2012 році (84 роботи) пишуть Балабанов Г.В. та Сайчук В.С. (Balabanov & Saichuk, 2017). Причиною була передбачувана і стабільна економічна та політична ситуація в країні, що дало можливість науковій спільноті плідно працювати та залучати молоді кадри у наукове середовище. З 2014 року кількість захищених робіт пішла на спад, окремі стрибкоподібні зростання фіксуються в роки перед вступом у дію змін вимог до здобуття наукового ступеня.

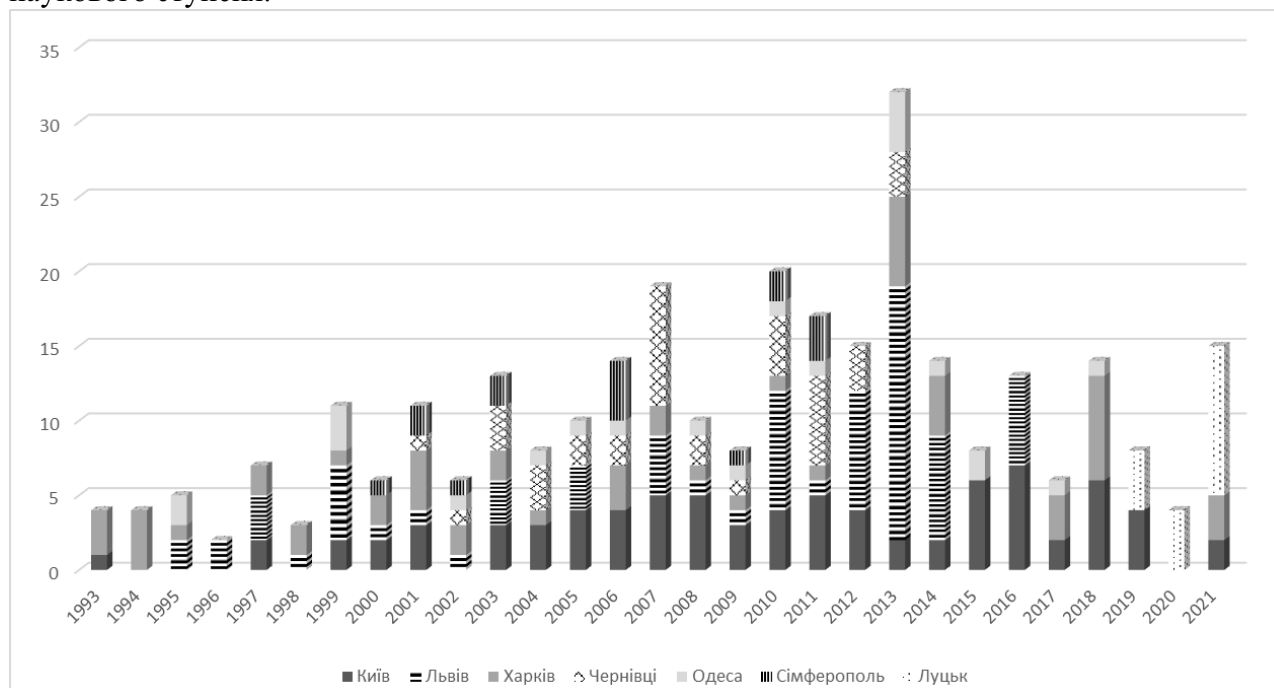


Рис. 1. Динаміка кількості дисертацій зі спеціальності 11.00.11 - конструктивна географія і раціонального використання природних ресурсів, захищених в Україні за 1993-2021 рр. [за результатами підрахунків автора].

Найбільша кількість робіт була захищена на спеціалізованій вченій раді при географічному факультеті Київського національного університету імені Т. Шевченка – 81. На спеціалізованій вченій раді при географічному факультеті Львівського національного університету імені І. Франка було захищено 75 робіт, на спеціалізованій вченій раді Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна – 56 дисертацій, на спеціалізованій вченій раді Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича – 39, на спеціалізованих вчених радах Одеського національного університету імені І. І. Мечникова та Одеського державного екологічного університету – 22 роботи. Анексія росією АР Крим не вплинула на загальну динаміку кількості захищених дисертацій, оскільки на спеціалізованій вченій раді Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського з 2000 по 2011 рік захистилося 16 робіт, що менше, ніж на спеціалізованій вченій раді

<https://doi.org/10.17721/2786-4561.2024.4.special>

<http://constructgeo.knu.ua>

Волинського національного університету імені Лесі Українки, де з моменту її відкриття у 2019 р. і до 2021 р. захистилося 18 дисертантів.

На київській спецраді захисти відбувалися практично щороку, а найбільше їх відбулося у 2016 році – 7. На львівській спецраді захисти відбувалися з 1995 року і найбільше їх було проведено у 2013 р. – 13. Харківська спецрада працює з 1993 року, перші роки незалежності України вона була найбільш чисельною на захисти серед інших, на той момент функціонуючих спецрад, але найбільше робіт на ній було захищено у 2018 р. – 7. В Одесі захисти проводились спорадично з 1995 року, а у 2013 році захистилося 4 дисертанти. На чернівецькій спецраді захисти проходили з 2001 по 2013 рік, найбільше їх було у 2007 – 8. У Таврійському університеті пік захистів припав на 2006 рік – 4, а у Волинському на 2021 – 10.

Показником сформованості наукового напрямку є кількість захищених докторських дисертацій, адже у них на теоретичному рівні узагальнюються результати наукових пошуків практичного спрямування, якими є кандидатські дисертації, і формуються методологічні основи майбутніх досліджень. За період 1995-2021 рр. було захищено 37 докторських дисертацій. Перша з них (Svitlichny, 1995) була захищена в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова у жовтні 1995, а остання (Sogokina, 2021) - у Київському національному університеті імені Т. Шевченка в грудні 2021 р. Спеціалізовані вчені ради можуть мати право приймати до розгляду та проводити захист дисертацій на здобуття наукового ступеня і доктора, і кандидата наук або тільки кандидата наук. Захист докторських дисертацій був можливий на спецрадах у Києві (16 захищених докторських робіт), Львові (11), Харкові (7) та в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (3). Інші спецради мали право проводити тільки захисти кандидатських дисертацій. На київській спецраді у 2019 році була захищена найбільша кількість докторських за рік – 4. Для визначення наукових центрів розвитку конструктивної географії потрібно аналізувати на базі якої наукової установи виконана та чи інша робота, що може бути метою окремого дослідження.

Серед авторів захищених дисертаційних робіт чоловіки-науковці - у меншості, проте, серед докторів наук - у переважаючій більшості. Перша жінка-науковець захистила кандидатську дисертацію у 1995 році і до 2021 року жінками було захищено 172 кандидатські та докторські дисертації, що складає більшість (57,5%) від всіх захищених робіт. Кількість написаних і захищених жінками дисертацій невинно зростала пропорційно загальній кількості робіт за номером спеціальності 11.00.11, кожен п'ятирічку збільшуючись на 10 робіт. Так, з 1995 по 1999 рр. жінки захистили 14 робіт, що складало 50% від загальної кількості (28) захищених за цей час дисертацій, з 2000 по 2004 рр. – 24 (55%), з 2005 по 2009 рр. – 34 (56%), з 2010 по 2014 рр. – 60 (61%), з 2015 по 2019 рр. – 31 (63%), а за останні 2 роки (2020-2021) – 9 з 19 робіт, що склало 47%. Докторських досліджень жінками захищено значно менше – 8 (21,6%), проте, з останніми роками простежувалась тенденція на стрімке їх зростання: так, з 2014 по 2021 рік було захищено 4 докторські дисертації.

Аналіз динаміки захистів дисертацій демонструє лише зріз наукової активності, проте, розвиток наукового напрямку, його специфіка і прикладне значення може бути проілюстроване аналізом тематики наукових досліджень. Для конструктивної географії тематичний спектр широкий та різноманітний, тому варто обмежитись територіальними межами тем досліджень у розрізі адміністративних одиниць, а саме темами, що присвячені містам. Найбільша кількість дисертацій (4), у яких розглядалися б конструктивно-географічні проблеми міст присвячені м. Харків. У цих роботах дослідники вивчали забруднення ґрунтового покриву (Titenko, 2002; Rychak, 2006) та постійних водотоків (Karpets, 2011), а також територіальну структуру землекористування (Klesch, 2021) міста. Києву присвячені роботи з дослідження стану малих басейнових геосистем міста (Veres, 2007), його рекреаційних ландшафтів (Kochetkova, 2012) та конструктивно-географічним засадам екологічного управління (Brychuk, 2015). Проблеми Львова досліджені у кандидатських,

<https://doi.org/10.17721/2786-4561.2024.4.special>

<http://constructgeo.knu.ua>

присвячених впливу кислотних опадів (Sobechko, 2012) та акустичного навантаження (Gileta, 2014), і докторській, в якій проаналізовано вплив суспільства на природу Львова протягом ХХ ст (Nazaruk, 2010). Вінниця розглядається у дослідженнях ландшафтно-технічних систем міст (Yatsentyuk, 2004), приміських ландшафтів (Babchynska, 2005) та берегових зон в межах міст (Zerkal, 2013). Екологічній стійкості території м. Чернівці присвячені роботи з моделювання забруднення приземного шару атмосфери від рухомих джерел (Krasovska, 2011) та оцінка стану річок (Nikolaev, 2011) цього міста. Вченими також вивчалися стан та якість навколишнього середовища Одеси (Guseva, 2017), екологічна ситуація в м. Івано-Франківську (Fomenko, 2006), геоекологічний стан Дрогобицької урбосистеми (Terletska, 2019). Проводилися ландшафтно-екологічний аналіз міст Дніпро (Kernychna, 2002), Рівного (Melikhova, 2000), Сум (Shevchenko, 2011), еколого-гідрогеохімічний аналіз м. Луцька (Kartava, 2001), геоекологічна експертиза м. Севастополя (Pankeeva, 2006), комплексна оцінка якості природної складової м. Білгород-Дністровський (Korinevska, 2010). Доволі рідкісної тематики ландшафтного планування торкалася робота, присвячена плануванню мікрорайонів компактного проживання кримськотатарського населення у м. Сімферополь (Myemyetova, 2013).

Значний внесок у розробку теоретико-методологічних основ вивчення урбанізованих територій зробив професор Дмитрук Олександр Юрійович. Ним була захищена перша (з початку здобуття незалежності) у Києві дисертація зі спеціальності 11.00.11 на тему «Методика ландшафтного аналізу урбанізованих територій (на прикладі міста Києва)». (Dmytruk, 1993). Згодом і докторська дисертація присвячена теоретико-методологічним і практичним аспектам вивчення ландшафтно-урбанізаційних системи України (Dmytruk, 2005). Під його науковим керівництвом захищено 10 дисертаційних досліджень, всі з проблематики конструктивної географії. Серед спектру тем, яких торкалися науковці-дисертанти О.Ю. Дмитрука, переважають дослідження рекреаційних функцій ландшафтів (Uliganets, 2007; Bondarets, 2011; Kochetkova, 2012; Shevchuk, 2013; Yatsenko, 2016; Kulnich, 2016; Denisik, 2018) та міського середовища (Kochetkova, 2012; Brychuk, 2015). Серед інших дисертаційних робіт – одна з небагатьох (трьох) робіт з топонімічної тематики, захищених по даній спеціальності (Kurach, 2007) та дослідження 30-кілометрової зони Хмельницької АЕС (здійснене під керівництвом проф. Л.Л. Малишевої (1954-2000)) (Gayday, 2006)

Тематична спрямованість вищенаведених робіт відбиває зацікавленість самого Олександра Юрійовича у даній проблематиці, демонструє єдність дослідницьких підходів і наукового погляду, роль наукового керівника у формуванні світогляду здобувачів-аспірантів. **Висновки.** Аналіз динаміки кількості захищених дисертаційних робіт з конструктивної географії дозволив виявити ряд тенденцій: 1) конструктивно-географічний напрям досліджень є інтегративним, об'єднуючи в проблематиці раціонального природокористування і стану ландшафтного середовища природничо- і суспільно-географічні дослідження; 2) позитивна, зростаюча динаміка досліджень і, відповідно, захистів, зі спеціальності 11.00.11 у довоєнний час (з «піком» у 2013 р.) засвідчує можливість отримання інформації, в т.ч. проведення польових досліджень, у порівняно стабільний в економічному сенсі час; 3) класичні університети, що сформували свої наукові школи, є і залишаються рушіями наукового пошуку в географічній науці.

References

- Babchynska, O.I. (2005). *Prostorovo-chasovyy analiz struktury i dynamiky prymis'kykh landshaftiv Skhidnoho Podillya* [Spatial-temporal analysis of the structure and dynamics of suburban landscapes of Eastern Podillia] (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv [in Ukrainian]

<https://doi.org/10.17721/2786-4561.2024.4.special>

<http://constructgeo.knu.ua>

- Balabanov, G. V. & Saichuk, V. S. (2017). Dynamika i struktura naukovoho poshuku v haluzi turyzmu i rekreatsiyi v Ukraini: analitychna dopovid' [Dynamics and structure of scientific research in the field of tourism and recreation in Ukraine: analytical report]. Kyiv: NAU Retrieved from <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/44169/1/Balabanov%20G.V.%2c%20Saichuk%20V.%20S.%20Dynamics%20and%20structure%20of%20scientific%20search%20in%20the%20field%20of%20tourism%20and%20recreation%20in%20Ukraine%20analytical%20report.pdf> [in Ukrainian]
- Bondarets, D. S. (2011). Rekreatsiyni landshafty Zaporiz'koyi oblasti: stan ta perspektyvy vykorystannya [Recreational landscapes of the Zaporizhzhia region: state and prospects of use]. (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv [in Ukrainian]
- Brychuk, M. S. (2015). Konstruktyvno-geohrafichni zasady ekolohichnoho upravlinnya u velykomu misti (na prykladi m. Kyeva) [Structural and geographical principles of environmental management in a large city (on the example of Kyiv)] (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv [in Ukrainian]
- Denisik, B.G. (2018). Rekreatsiyni osередky ta heoekotony Seredn'oho Pobuzhzhya [Anthropogenic landscapes of the Right-bank territory of Ukraine: historical and geographical analysis, regional structures, optimization]. (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv
- Dmytruk, O. Y. (1993). Metodyka landshaftnoho analizu urbanizovanykh terytoriy: (na prykladi mista Kyieva) [Methodology of landscape analysis of urbanized territories: (on the example of the city of Kyiv)] (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv
- Dmytruk, O. Y. (2005). Landshaftno-urbanizatsiyni systemy Ukrayiny [Landscape-urbanization systems of Ukraine] (Extended abstract of Doctor's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv
- Fomenko, N.V. (2006). Suchasna ekolohichna sytuatsiya v m. Ivano-Frankivs'ku ta systema zabezpechennya ekolohichnoyi bezpeky mis'koyi terytoriyi [The modern ecological situation in the city of Ivano-Frankivsk and the system of ensuring environmental safety of the city territory] (Extended abstract of candidate's thesis). Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Chernivtsi [in Ukrainian]
- Gayday, S. V. (2006). Heoekolohichna otsinka terytoriyi 30-kilometrovoi zony Khmel'nyts'koyi AES [Geo-ecological evaluation of the territory of the 30-kilometer zone of the Khmel'nitskiy Nuclear Power Plant] (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv
- Gileta, L. A. (2014). Akustychne navantazhennya velykykh urboekosystem (na prykladi mista L'vova) [Acoustic load of large urban ecosystems (on the example of the city of Lviv)] (Extended abstract of candidate's thesis). Ivan Franko National University of Lviv. Lviv [in Ukrainian]
- Guseva, K. D. (2017). Stan ta yakist' navkolyshn'oho seredovyscha urbanizovanykh terytoriy (na prykladi mista Odesa) [The state and quality of the environment of urbanized areas (on the example of the city of Odesa)] (Extended abstract of candidate's thesis). Odesa State Environmental University. Odesa
- Karpets, K. M. (2011). Zabrudnennya ta samoochyshchennya postiynykh vodotokiv mista Kharkiv [Pollution and self-cleaning of permanent watercourses of the city of Kharkiv] (Extended abstract of candidate's thesis). V. N. Karazin Kharkiv National University. Kharkiv [in Ukrainian]
- Kartava, O.F. (2001). Ekoloho-hidroheokhimichnyy analiz urbanizovanykh terytoriy (na prykladi m.Luts'ka) [Ecological and hydrogeochemical analysis of urbanized areas (on the example of Lutsk)] (Extended abstract of candidate's thesis). Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Chernivtsi [in Ukrainian]
- Kernychna, O.O. (2002). Landshaftnyy analiz industrial'no-urbanizovanykh terytoriy (na prykladi mista Dnipropetrovs'ka) [Landscape analysis of industrial-urbanized territories (on the example of the city of Dnipropetrovsk)] (Extended abstract of candidate's thesis). V. N. Karazin Kharkiv National University. Kharkiv [in Ukrainian]
- Klesch, A. A. (2021). Optyimizatsiya terytorial'noyi struktury zemlekorystuvannya m. Kharkiv zasobamy landshaftno-ekolohichnoho planuvannya [Optimization of the territorial structure of land use in the city of Kharkiv by means of landscape and ecological planning] (Extended abstract of candidate's thesis). V. N. Karazin Kharkiv National University. Kharkiv [in Ukrainian]
- Kochetkova, I. V. (2012). Rekreatsiyni landshafty mista Kyieva: metodyka konstruktyvno-geohrafichnoho analizu [Recreational landscapes of the city of Kyiv: method of constructive and geographical analysis] (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv

<https://doi.org/10.17721/2786-4561.2024.4.special>

<http://constructgeo.knu.ua>

- Korinevska, V. Yu. (2010). Kompleksna otsinka yakosti pryrodnoyi skladovoyi urbanizovanykh terytoriy [Comprehensive assessment of the quality of the natural component of urbanized territories] (Extended abstract of candidate's thesis). Odesa State Environmental University. Odesa [in Ukrainian]
- Krasovska, O. Yu. (2011). Analiz faktoriv vplyvu dlya modelyuvannya zabrudnennya pryzemnoho шарu atmosfery vid rukhomykh dzherel v m. Chernivtsi [Analysis of influence factors for modeling pollution of the surface layer of the atmosphere from moving sources in the city of Chernivtsi] (Extended abstract of candidate's thesis). Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Chernivtsi [in Ukrainian]
- Kulinich, M. T. (2016). Akval'no-terral'ni rekreatsiyni komplekсы Seredn'oho Podniprovia [Aquatic-terrestrial recreation complexes of the Middle Dnieper region]. (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv [in Ukrainian]
- Kupach, T. G. (2007). Metodyka heografo-toponimichnoho analizu terytoriyi Ukrayiny (na prykladi oykonimiv) [Methods geotoponymic of the analysis of the territory of the Ukraine (for example place-names)] (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv
- Melikhova, T.L. (2000). Landshaftno-ekolohichnyy analiz terytoriyi velykykh mist za stanom mis'koho seredovyscha (na prykladi m.Rivnoho) [Landscape and ecological analysis of the territory of large cities according to the state of the urban environment (on the example of the city of Rivne)] (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv [in Ukrainian]
- Micheli, S. V. (2014). Ukrayins'ke landshaftoznavstvo: vytoky, stanovlennya, suchasnyy stan [Ukrainian landscape science: origins, formation, current state: monograph]. Kyiv: NPU named after MP Drahomanov
- Myemyetova, R. Sh. (2013). Landshaftne planuvannya mikrorayoniv kompaktnoho prozhyvannya kryms'kotatars'koho naselennya Krymu (na prykladi m. Simferopol') [Landscape planning of microdistricts of compact residence of the Crimean Tatar population of Crimea (on the example of the city of Simferopol)] (Extended abstract of candidate's thesis). Ivan Franko National University of Lviv. Lviv [in Ukrainian]
- Nazaruk, M.M. (2010). Konstruktyvno-heografichni osnovy rozvytku i funktsionuvannya sotsial'no-ekolohichnykh system velykoho mista [Constructive-geographical foundations of the development and functioning of social-ecological systems of a large city] (Extended abstract of Doctor's thesis). Ivan Franko National University of Lviv. Lviv [in Ukrainian]
- Nikolaev, A. M. (2011). Hidroloho-heokhimichna otsinka stanu richok urbanizovanoi terytoriyi (na prykladi m. Chernivtsi) [Hydrological-geochemical assessment of the condition of rivers in the urbanized area (on the example of the city of Chernivtsi)] (Extended abstract of candidate's thesis). Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Chernivtsi [in Ukrainian]
- Pankeeva, T.V. (2006). Heoekolohichna ekspertyza administratyvnykh terytoriy (na prykladi Velykoho Sevastopolya) [Geoecological examination of administrative territories (on the example of Great Sevastopol)] (Extended abstract of candidate's thesis). V.I. Vernadsky Taurida National University. Simferopol [in Ukrainian]
- Rychak, N.L. (2006). Prostorovo-chasovi osoblyvosti povedinky vazhkykh metaliv u gruntovykh pokryvakh mis'kykh landshaftiv (na prykladi m.Kharkova) [Spatial-temporal features of the behavior of heavy metals in soil covers of urban landscapes (on the example of the city of Kharkiv)] (Extended abstract of candidate's thesis). V. N. Karazin Kharkiv National University. Kharkiv [in Ukrainian]
- Shevchenko, H. Y. (2011). Analiz landshaftno-ekolohichnoyi sytuatsiyi terytoriyi mista Sumy v tsilyakh mistobuduvannya (landshaftnoyi arkhitektury) [Analysis of the landscape and ecological situation of the territory of the city of Sumy for the purposes of urban planning (landscape architecture)] (Extended abstract of candidate's thesis). V. N. Karazin Kharkiv National University. Kharkiv [in Ukrainian]
- Shevchuk, O.V. (2013). Konstruktyvno heografichnyy analiz rekreatsiynykh spelestokarstovykh kompleksiv (na prykladi pechery "Krystal'na-Kryvchens'ka" Ternopil's'koyi obl.) [Constructive geographical analysis of recreational speleto karst complexes (on the example of the "Krystalna-Kryvchenska" cave, Ternopil region)]. (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv

<https://doi.org/10.17721/2786-4561.2024.4.special>

<http://constructgeo.knu.ua>

- Shevchuk, S. M. (2015). Kompleksnyy analiz dysertatsiynykh robit iz suspil'noyi heohrafiyi v Ukrayini (1936–2012 rr.) [Comprehensive analysis of dissertations on social geography in Ukraine (1936–2012)]. *Ukrainian Geographical Journal*, (4), 31-39. doi: 10.15407/ugz2015.04.031 [in Ukrainian]
- Sobechko, O. R. (2012). Vplyv kyslotnykh opadiv, yikh khimizmu na landshaftni systemy mista L'vova [The influence of acid precipitation and its chemistry on the landscape systems of the city of Lviv] (Extended abstract of candidate's thesis). Ivan Franko National University of Lviv. Lviv [in Ukrainian]
- Sorokina, L. Yu. (2021). Henetyko-landshaftoznavche doslidzhennya antropohenno zminenykh landshaftiv Ukrayiny [Genetic and landscape research of anthropogenically changed landscapes of Ukraine] (Extended abstract of Doctor's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv [in Ukrainian]
- Specialty passport 11.00.11 – constructive geography and rational use of natural resources. Retrieved from <https://asp.knu.ua/doc/Pasport/11.00.00/11.00.11.pdf> [in Ukrainian]
- Svitlichny, O. O. (1995). Kil'kisna otsinka kharakterystyk skhylovoho eroziynoho protsesu ta pytannya optymizatsiyi vykorystannya eroziynonebezpechnykh zemel [Quantitative assessment of the characteristics of the slope erosion process and the issue of optimization of the use of erosion-prone lands] (Extended abstract of Doctor's thesis). Odesa I. Mechnykov National University. Odesa [in Ukrainian]
- Terletska, O. V. (2019). Heoekolohichnyy stan Drohobyts'koyi urbosystemy [Geoecological state of the Drohobyt'sk urban system] (Extended abstract of candidate's thesis). Lesya Ukrainka Volyn National University. Lutsk [in Ukrainian]
- Titenko, H.V. (2002). Osoblyvosti funktsionuvannya ta heoekolohichna rol' mis'kykh hruntiv (na prykladi m.Kharkova) [Peculiarities of the functioning and geoecological role of urban soils (on the example of the city of Kharkiv)] (Extended abstract of candidate's thesis). V. N. Karazin Kharkiv National University. Kharkiv [in Ukrainian]
- Uliganets, S.I. (2007). Konstruktyvno-heohrafichnyy analiz landshaftno-rekreatsiynykh system (na prykladi Zakarpats'koyi oblasti) [The constructive-geographical analysis of regional landscape-recreational systems (by the example of Zakarpatska province)]. (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv [in Ukrainian]
- Veres, K.O. (2007). Modelyuvannya stanu malykh baseynovykh heosystem urbanizovanykh landshaftiv (na prykladi Kyeva) [Modeling the state of small basin geosystems of urbanized landscapes (on the example of Kyiv)] (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv
- Yatsenko, A. D. (2016). Rekreatsiyne lisokorystuvannya u Pivnichno-Zakhidnomu Pryazov'yi [Recreational forest use in the North-Western Azov region]. (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv [in Ukrainian]
- Yatsentyuk, Yu. V. (2004). Landshaftno-tekhichni systemy mist tsentral'noho lisostepu Ukrayiny (na prykladi mista Vinnytsi) [Landscape and technical systems of the cities of the central forest-steppe of Ukraine (on the example of the city of Vinnytsia)] (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv [in Ukrainian]
- Zerkal, M. V. (2013). Konstruktyvno-heohrafichni zasady planuvannya terytorial'noyi orhanizatsiyi berehovykh zon v mezhakh mist [Constructive and geographical principles of planning the territorial organization of coastal zones within cities] (Extended abstract of candidate's thesis). Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv [in Ukrainian]